

PARAINEN DEGERBY FAGERVIK

Kivikautisen asuinpaikan kaivaus

Eeva Raike 1996 ja 1997

Parainen Degerby Fagervik 573 0100 R2
Kivikautisen asuinpaikan kaivaus

Eeva Raike
Pargas-Nagu Medborgarinstitut
lokakuu 1996, toukokuu 1997
kahden viikonlopun arkeologien
kaivaus

ARKISTOTIEDOT

1

Muinaisjäännöstyyppi	Asuinpaikka
Ajoitus	Kivikautinen
Kunta	Parainen
Kylä	Degerby
Tila	Fagervik Rno 1:64
Omistaja	Björn Törnroth
Osoite:	Brahenkatu 18 b B 20100 Turku
Peruskartta	1043 07 Lillmälö
koordinaatit:	x = 6683 14 y = 562 58 z = 34,16 m mpy
Tutkimusajat	1996 toukokuussa yksi viikonloppu 1997 lokakuussa yksi viikonloppu
Tutkimustapa	Tasokaivaus
Tutkittu pinta-ala 1996-97	Yhteensä noin 13 m ²
Löydöt:	1996 TYA 641:1-158
	1997 TYA 666:1-94
Kartat	3 kpl sekä peruskarttaote
Liitteet:	Luuanalyysi

Johdanto

Paraisten Degerbyn Fagervikin kivikautinen asuinpaikka sijaitsee Paraisten Stormälön saarella linnuntietä Paraisten kirkolta noin 11,5 kilometriä lounaaseen päin. Paikalla kaivettiin kahden viikonlopun ajan vuonna 1996 lokakuussa yksi viikonloppu ja vuonna 1997 toukokuussa toinen viikonloppu yhteensä neljä päivää. Ensimmäisen viikonloppukaivauksen kustansi Nagu-Pargas medborgarinstitut ja toisen viikonlopun Pargas Hembyggsföreningen. Kustannukset olivat yhteensä noin 4400 mk. Kaivajina toimivat Paraisten harrastaja-arkeologit noin 5-10 henkilöä päivästä ja säästä riippuen.

Fagervikin kivikautinen asuinpaikka sijaitsee Stormälön saaren länsiosassa, jossa kulkee harjumuodostuma etelä-pohjoissuuntaisesti. Harjumuodostuma jatkuu pohjoisessa Ålön saaren länsiosassa Koupon, Stranbyn ja Laplaksin kylien alueella. Stormälön saarella harjumuodostuman kohdalla on suuri toiminnassa oleva hiekkakuoppa, joka on tuhonnut asuinpaikan suurimmaksi osaksi. Kaivauspaikaksi valittiin kohta, josta Hans Myhrman vuoden 1996 keväällä oli löytänyt merkkejä kivikautisesta asuinpaikasta. Paikka oli kapea kannas suuren hiekkakuopan ja pienen vanhan kotitarvehiekkakuopan välissä. Kannas on leveydeltään vain 1-3 metriä. Kaivausalue on merkitty peruskarttaotteeseen. Asuinpaikka sijaitsee noin 34 metrin korkeudella meren pinnasta. Korkeuskiintopiste siirrettiin alueelle Paraisten kaupungin takymetrillä. Kaivausalueen läheisyyteen iskettiin metalliputki maahan, jonka tarkoituksena on toimia seuraavienkin kaivausten kiintopisteenä. Kiintopisteen korkeus on 34,16 m mpy. Fagervikin asuinpaikka on tällä hetkellä Paraisten ainoa varma kivikautinen asuinpaikka.

Kaivaus

Vuonna 1996 kaivausalueutta paalutettiin noin viiden metrin pituinen alue hiekkakuoppien väliseltä alueelta. Leveimmillään alue oli 1,75 metriä ja kapeimmillaan noin 0,50 metriä. Suuruudeltaan kaivausalue oli noin 8 m². Kaivausalueen molemmilla puolilla oli sortumisvaara. Koordinaateista x oli etelä-pohjois -suuntainen ja y länsi-itä -suuntainen. Vuoden 1996 kaivausalueen koordinaatit olivat 100-105,50/199-200. Vuonna 1997 kaivausalueutta laajennettiin etelään päin. Tällöin kaivausalue oli suuruudeltaan vähän yli 5 neliometriä

(koordinaatit 97-100/199-200). Yhteensä kahden viikonlopun aikana Fagervikin kivikautista asuinpaikkaa kaivettiin noin 13 neliometriä.

Heti paalutuksen jälkeen koko kaivausalueen pinnasta otettiin korkeuslukemat. Tämän jälkeen pintamaa poistettiin ja saatiin esille taso 0. Vuonna 1996 kaivettiin 5 kerrosta ja vuonna 1997 4 kerrosta. Kerrokset pyrittiin kaivamaan 5 cm paksuisina. Kaikkien tasojen (tasot 0-5) korkeudet vaaittiin metrin välein. Karttoihin on laskettu absoluuttiset korkeudet meren pinnasta.

Kaivausalueen maa-aines oli karkeaa hiekkaa, jossa eri värisävyä ei voitu havaita. Myöskään mitään rakenteita esim. tulisijoja ei tullut esille. Tämän takia ei kaivauksilla piirretty tasokarttoja, vaan tasojen korkeudet vain vaaittiin.

Löydöt

Suurin löytöryhmä molemmilla kaivauksilla oli kvartsi. Kvartseista pystyttiin identifioimaan joitakin esineitä, etupäässä kaapimia tai kaapimen katkelmia.

Vuosi	Keramiikka kpl/g	Kivilajit kpl/g	kvartsi kpl/g	palanut luu kpl/g
1996	18 / 9,6	9 / 22	108 / 476,4	- / 42,7
1997	2 / 2,4	2 / 2,8	99 / 339,3	25 / 23
Yht.	20 / 12	11 / 24,8	207 / 815,7	- / 65,7

Keramiikka oli koristeetonta ja hyvin huokoista (641:1-5, 666:1-2). Lähes kaikissa paloissa molemmat pinnat olivat rapautuneet pois. Vuoden 1997 kaivauksissa löydettiin yksi mahdollinen saviastian reunapala sekä yksi ponttipala (666:1-2). Kivilaji-iskoksia tai esineen katkelmia löydettiin joitakin. Näistä selvimmät olivat yksi mahdollinen hioimen katkelma (641:27) ja yksi kiviesineen teelmä (641:42), joka oli puolikas keskenjääneestä reikäkivestä. Kiven keskelle oli aloitettu molemmin puolin reiänteko. Kivilaji-iskoksia löydettiin yhteensä 11, joista yksi saattaa olla pieni esineen katkelma (641:88). Kvartseja löydettiin muihin löytöihin nähden hyvin paljon. Kvartsiesineitä pystyttiin havaitsemaan yhteensä 11 kpl. Esineet ovat kaapimia, retusoituja iskoksia ja yksi iskukivi.

Luuanalyysin kaivauksilta löydetyistä palaneista luista on tehnyt FM Pirkko Ukkonen. Tämän analyysin tulokset ovat tämän raportin liitteenä 1. Aineistosta pystyttiin määrittelemään yhteensä 33 hylkeen luufragmenttia. Palaneet luufragmentit muistuttavat Ukkosen mukaan enemmän harmaahylkeen kuin arkeologisessa aineistossa yleisemmän norpan luita. Yksi luufragmentti saattaa olla peräisin jäniksestä tai linnusta (641:136).

Lopuksi

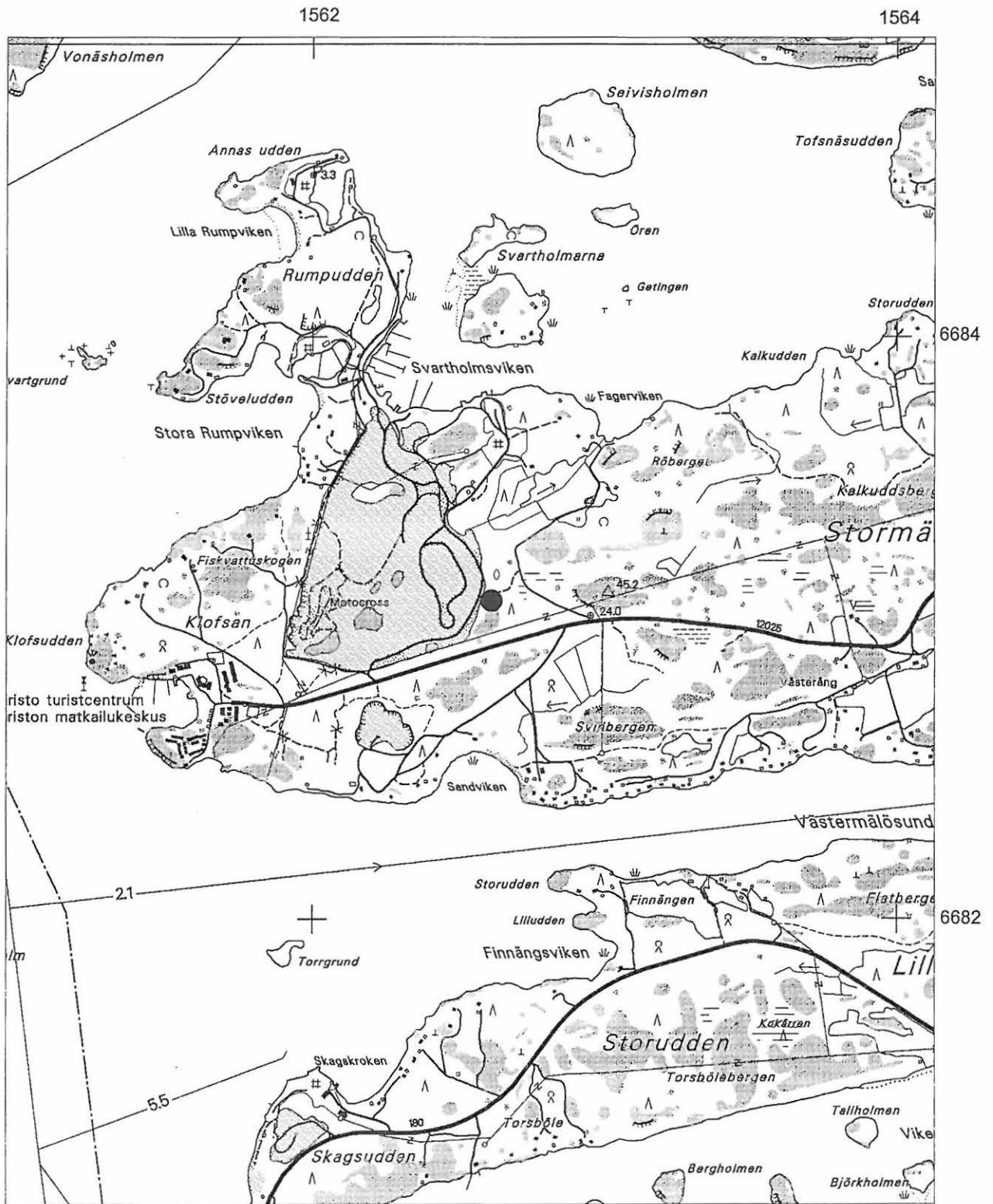
Paraisten Degerbyn Fagervikin kivikautinen asuinpaikkaa ei pystytty ajoittamaan löytöjen perusteella kovin tarkasti. G. Glückertin "Post-Glacial Shore-Level Displacement of The Baltic in SW Finland" -julkaisussa (1976) olevan rannansiirtymiskaavion mukaan asuinpaikka ajoittuisi noin 3000-2500 BC. Keramiikka on hyvin huonolaatuista eikä sitä voida mielestäni tyypitellä. Myös muu löytömaterialiaali on yleisluonteista kivikautista materiaalia, jonka ajoittaminen tarkemmin on mielestäni mahdotonta. Asuinpaikkakaivauksen länsipuolen reunasta löytyi muutama pähkinänkuori (641:158), joiden ajoittaminen C¹⁴-ajoitusmenetelmällä olisi mahdollista, jolloin asuinpaikalle saataisiin tarkempi ajoitus.

Turussa 16.2.1999

Eeva Raike

Peruskarttaliite
 1043 07
 Mk 1:20 000
 Parainen, Degerby, Fagervik

X = 6683 14 y = 562 58 z = 34,16

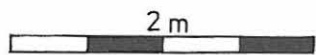
PARAINEN DEGERBY FAGERVIK

E. Raike 1996, 1997

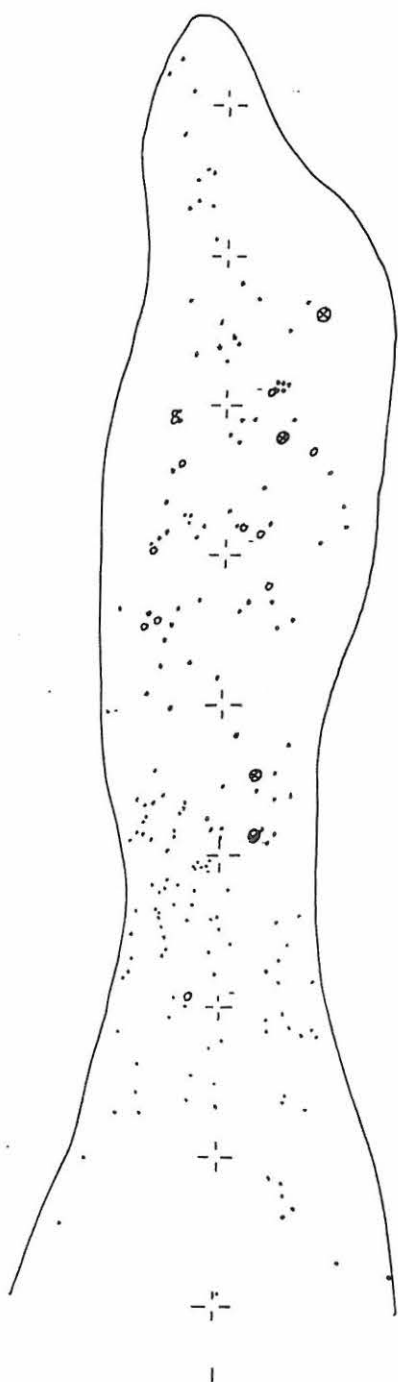
LÖYTÖKARTTA

MK 1:50

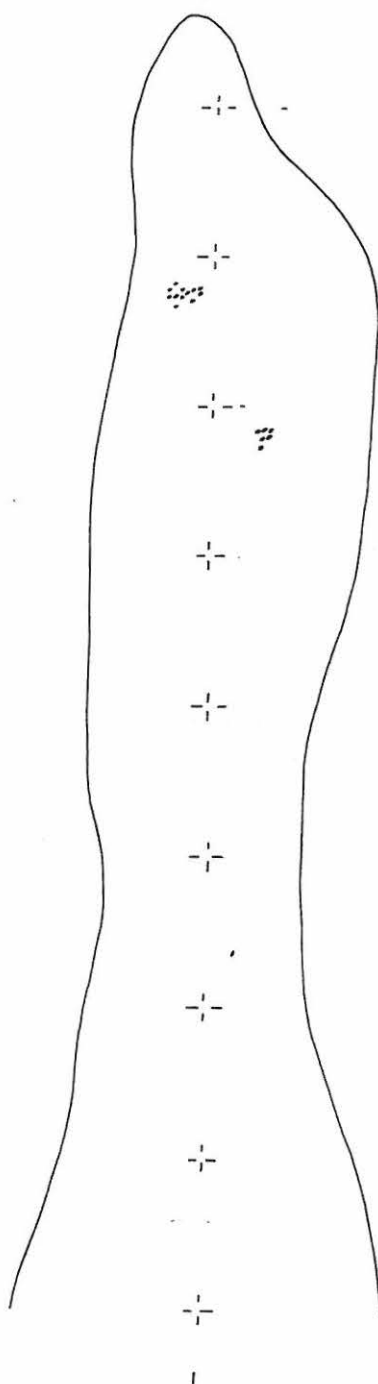
Piirt. E. Raike

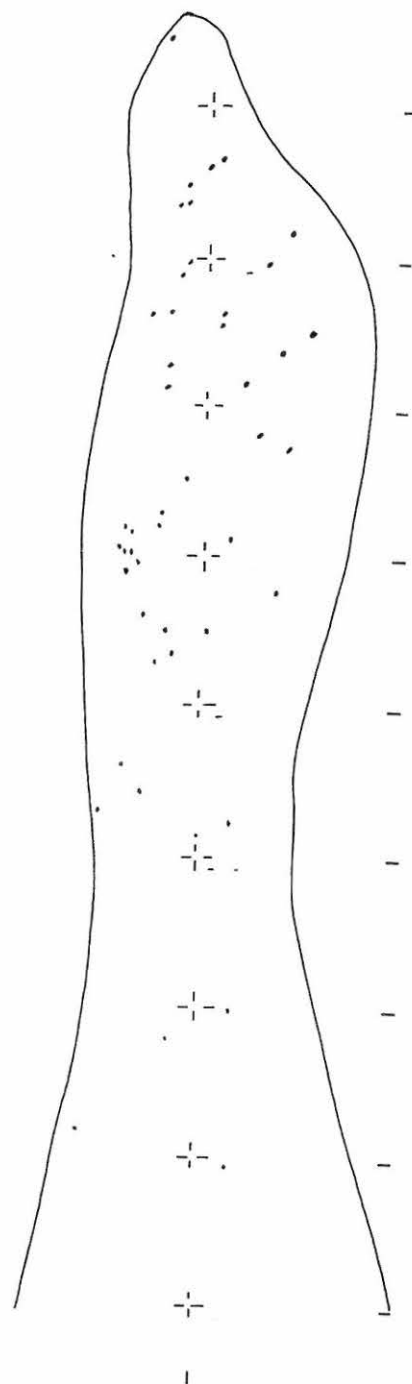
KIVILAJI-ISKOKSET ○/ESINE KAT. ●
KVARTSIT ·

KERMIKKA ·

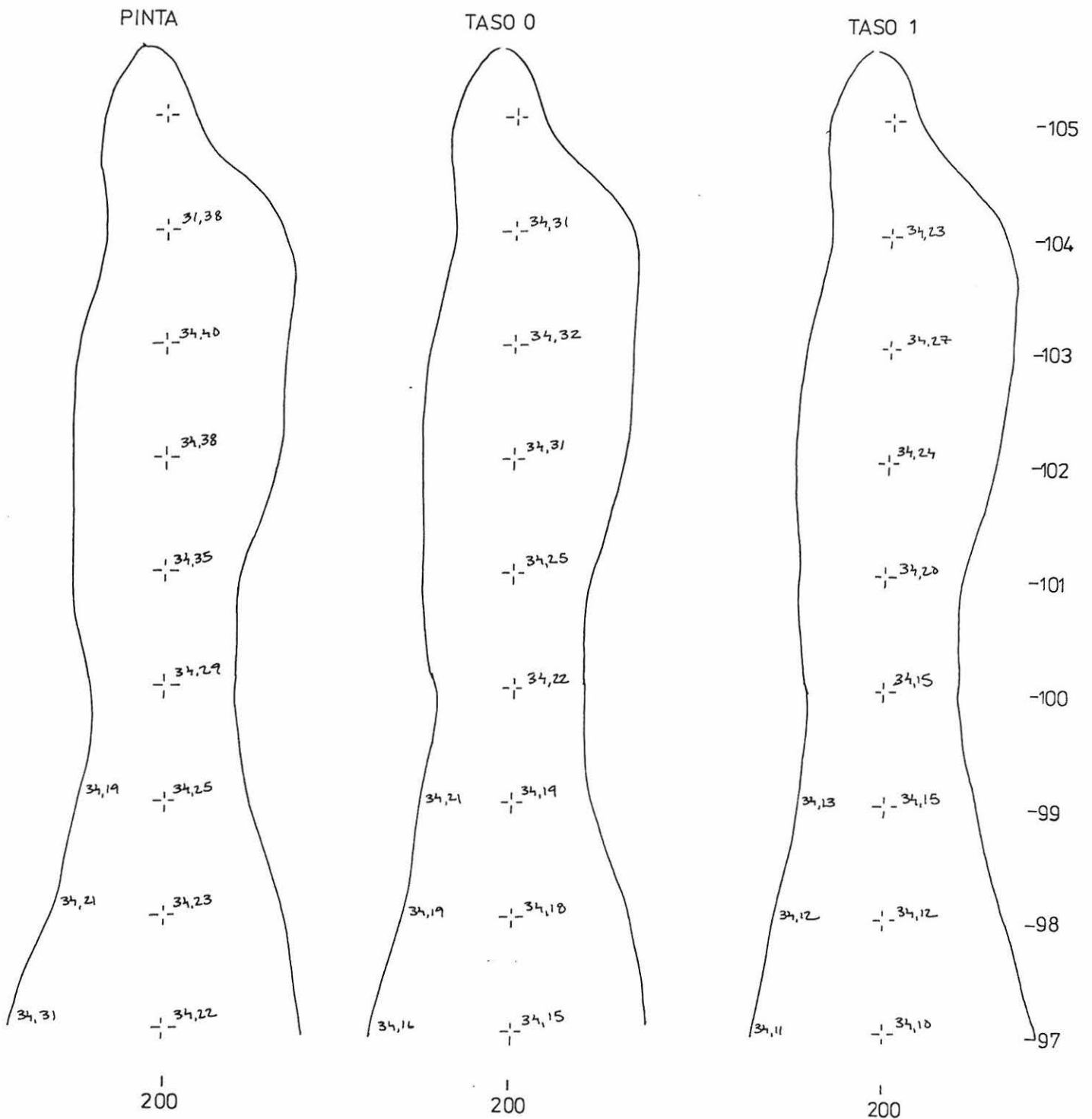
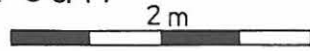
PALANUT LUU ·

PARAINEN DEGERBY FAGERVIK

E. Raike 1996,1997

TASOKARTTA
 PINTAVAAITUS, TASOT 0 JA 1
 MK 150
 KP 34,16 m mpy
 Korkeusluvut absoluuttisina
 Piirt. E. Raike

PARAINEN DEGERBY FAGERVIK

E. Raike 1996, 1997

TASOKARTTA

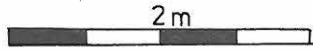
TASOT 2-5

MK 1 50

KP 34,16 m mpy

Korkeusluvut absoluuttisina

Piirt. E. Raike

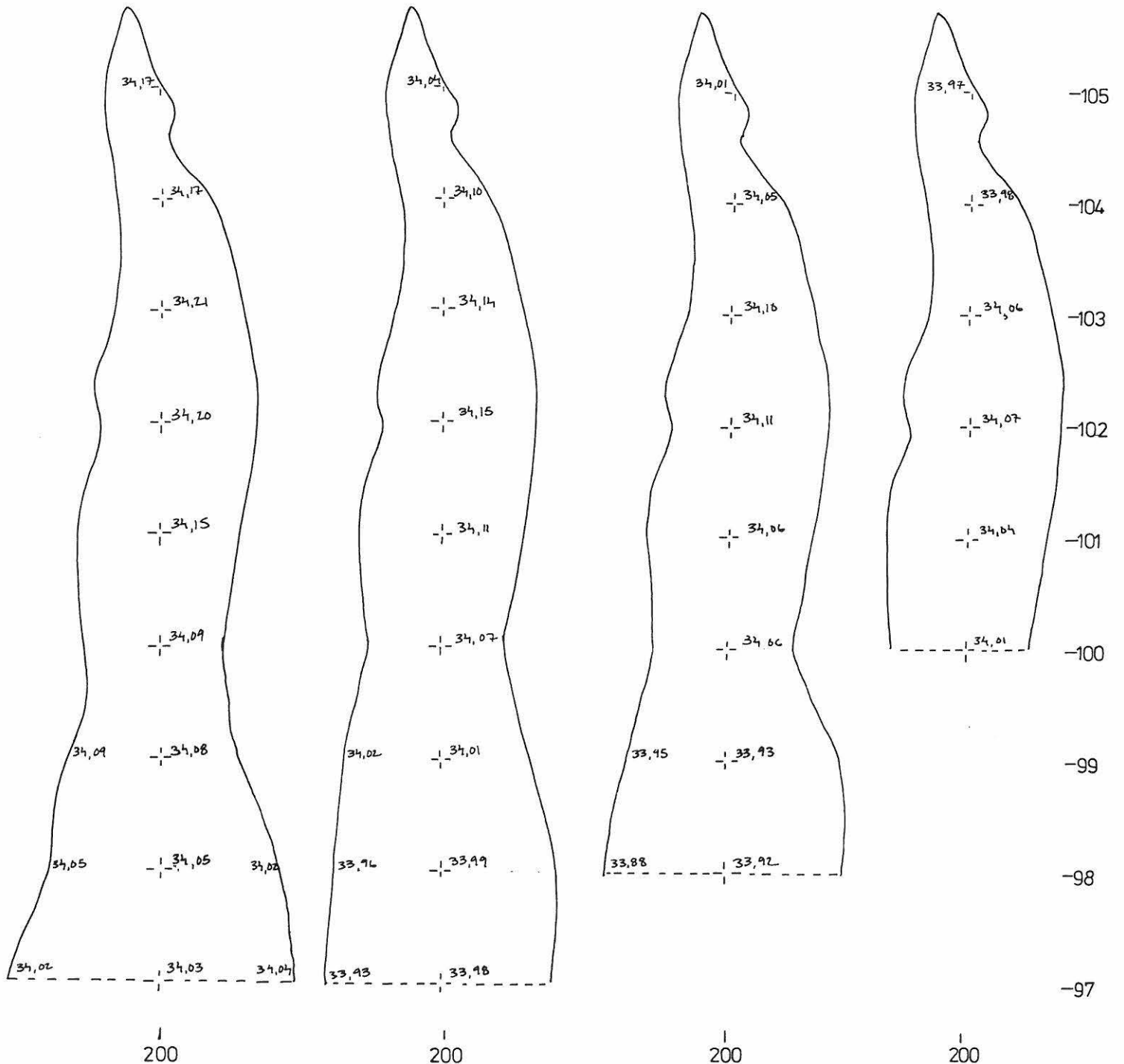

TASO 2

TASO 3

TASO 4

TASO 5

PARAINEN Fagervik (TYA 641) / Raike 1996

Luuanalyysi 25.3.1998 Pirkko Ukkonen

* = vähimmäisyksilömäärän (MIND) laskemiseen soveltuva fragmentti

= muistuttaa enemmän harmaahyljettä (*Halichoerus grypus*) kuin norppaa (*Phoca hispida*)

115	-			
116	-			
117	1	phal. tarsi 1	Phocidae	
118	-			
119	-			
120	-			
121	1	radius dex. diaph. fr.	Phocidae	
	1	radius dex. prox. fr.*	"	#
	1	radius sin. diaph. fr.	"	#
	1	mesocuneiforme sin.*	"	#
	1	phal. 1 prox. epiph. fr.	"	
	2	phal. 1/2 dist. fr.	"	
122	-			
123	-			
124	-			
125	-			
126	-			
127	-			
128	-			
129	-			
130	1	mandibula sin./dex. fr.	Phocidae	
	1	phal. 2 prox. epiph.	"	
131	-			
132	1	phal. 3 prox. fr.	Phocidae	
133	-			

134	-		
135		3 x REIKÄ	
136	1	phal. 1/2 diaph. fr. (+Aves/Lepus)	Phocidae
137	1	mandibula sin. fr.*	Phocidae
138	-		
139	1	costa fr.	Mammalia (Mesom.)
140	1	scapho-lunare dex. fr.*	Phocidae
141	-		
142	1	mt III dex. prox. fr.*	Phocidae
143	-		
144	1	vertebra, corpus vert. fr.	Mammalia (Mesom.)
145	-		
146	1	femur sin./dex., caput femoris epiph.	Phocidae
	1	femur sin./dex., caput femoris fr.	"
	3	femur prox. fr.	"
	1	femur dex., troch. major fr.*	" #
	1	tibia dex. dist. epiph. fr.	"
147	-		
148	1	ulna sin., inc. sem. fr.	Phocidae
149	-		
150	1	cranium, squamosum dex. fr.*	Phocidae
151	-		
152	-		
153	1	radius sin. prox. fr.*	Phocidae
154	-		
155	-		
156	-		

PARAINEN Fagervik (TYA 666) / Raike 1997

Luuanalyysi 25.3.1998 Pirkko Ukkonen

Materiaali oli suhteellisen hyvin säilynyttä. Aineistosta määritettiin yhteensä 8 hylkeen luufragmenttia, joista viisi kuului samaan olkaluuhun. Muita eläimiä ei tunnistettu. Raajojen luiden lisäksi mukana oli yksi häntänikama. Yksi kämmenluu muistutti enemmän harmaahylkeen (*Halichoerus grypus*) kuin arkeologisissa aineistoissa yleisemmän norpan (*Phoca hispida*) luita. Aineiston vähimmäisyksilömäärä jäi yhteen.

Pirkko Ukkonen

PARAINEN Fagervik (TYA 641) / Raike 1996

Luuanalyysi 25.3.1998 Pirkko Ukkonen

Materiaali oli suhteellisen hyvin säilynyttä. Aineistosta määritettiin yhteensä 25 hylkeen luufragmenttia. Muita eläimiä ei tunnistettu, mutta alanumeossa 136 oli luunkappaleita, jotka saattaisivat olla peräisin jäniksestä tai linnusta. Hylkeen luut olivat peräisin ruhon kaikista osista päästä kynsiluihin. Mukana oli myös kylkiluiden ja selkänikamien kappaleita (2 fr.), jotka on määritetty keskikokoiseksi nisäkkääksi (Mesomammalia), mutta nekin kuuluvat melkoisella varmuudella hylkeelle.

Osa luista muistutti enemmän harmaahylkeen (*Halichoerus grypus*) kuin arkeologisissa aineistoissa yleisemmän norpan (*Phoca hispida*) luita. Aineiston vähimmäisyksilömäärä jäi yhteen.

Pirkko Ukkonen

PARAINEN Fagervik (TYA 666) / Raike 1997

Luuanalyysi 25.3.1998 Pirkko Ukkonen

* = vähimmäisyksilömäärän (MIND) laskemiseen soveltuva fragmentti

= muistuttaa enemmän harmaahyljettä (*Halichoerus grypus*) kuin norppaa (*Phoca hispida*)

86	-		
87	-		
88	-		
89	-		
90	1	tibia-fibula sin. prox. epiph.*	Phocidae
91	1	mc I dex. prox. fr.*	Phocidae #
92	1	humerus sin. diaph. (fr.)*	Phocidae
	1	humerus sin., tuberc. majus*	"
	2	humerus sin., tuberc. majus fr.	"
	1	humerus sin., caput humeru	"
93	-		
94	1	vertebra caud.	Phocidae